

UTKAST

Stockholm den x oktober 2024

Nacka tingsrätt
mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning4@dom.se**Mål nr M 4550-23****Ansökan om tillstånd till befintlig och utökad täktverksamhet på fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:94, Gotlands kommun**

Region Gotland lämnar följande yttrande över Nordkalks yttrande i aktbilagorna 83-94.

1. Enskilda dricksvattenbrunnar

Region Gotland har i avsnitt 1 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80, lämnat redovisning till stöd för varför det erfordras att mark- och miljödomstolen bestämmer ett villkor till skydd för de enskilda dricksvattenbrunnarna (vattenbrist p.g.a. minskad vattentillgång eller p.g.a. av förorening eller saltpåverkan). Det yrkandet vidhålls, liksom redovisningen som lämnats till stöd för yrkandet. Nordkalk AB:s redovisning i avsnitt 11. Påverkan på brunnar i aktbilaga 83, i vilken redovisning bolaget avböjer sådant villkor, är inte övertygande och svarar inte heller mot de allmänna hänsynreglerna. Det konstateras att bolaget inte kommenterar att motsvarande villkor bestämts i Heidelberg Materials (tidigare CEMENTA) tillståndsdom den 13 december 2022, mål nr M 2724.22, se villkor 14 i nämnda dom.

Region Gotland yrkar således att mark- och miljödomstolen bestämmer följande tillkommande villkor innehållande förtydligande om att det är Nordkalk AB som i förekommande fall ska ordna permanent vattenförsörjning och att sådan skyldighet gäller enskilda bergborrade brunnar både inom och utanför det redovisade påverkansområdet.

”Om det under tillståndstiden uppstår akut vattenbrist i enskild bergbördad brunn inom eller utanför det redovisade påverkansområdet, för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning eller näringsverksamhet – med undantag av vatten för bevattningsändamål – ska Nordkalk AB, efter begäran, ordna provisoriskt tillhandahållande av vatten för det aktuella ändamålet till dess permanent vattenförsörjning kan ordnas av bolaget. Skyldigheten gäller inte om det uppenbart saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen.”

2. Avledning av täktvatten från Pall-2-sjön till Region Gotlands VA-system

Region Gotland har i avsnitt 2 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80, redovisat förutsättningarna för att det skulle vara av intresse för Region Gotland att för dricksvattenändamål ta till vara det av Nordkalk avledda vattnet från Pall 2-sjön. För att det ska vara möjligt erfordras att det av Region Gotland mottagna vattnet inte är sådant att omfattande och dyra reningsåtgärder erfordras från Region Gotlands sida. Bolaget har bemött detta i avsnitt 10. Användning av täktvatten till dricksvatten i aktbilaga 83.

Det återstår för parterna att i avtal komma överens om alla förutsättningar. I förevarande mål är det dock viktigt att bolaget ger uttryck för ett tydligt åtagande som bestäms i ett särskilt villkor om den vattenkvalitet som ska råda i det av Region Gotland mottagna vattnet. Det beror på att i det fall det inte bestäms så har domstolen m.fl. att utgå från att ett sådant mottagande inte kommer att äga rum eftersom kvalitetsfrågan i brist på sådant villkor inte är reglerad mellan parterna. Det innebär i sin tur att som förutsättning i målet gäller då att bolaget istället kommer att avleda de betydande mängder grundvatten det är frågan om till Kappelshamnsviken via Klinthagenbäcken. Detta stora avledande och utsläpp har bolaget i sådant fall att på erforderligt sätt redovisa miljökonsekvenserna av.

Region Gotland yrkar således att mark- och miljödomstolen bestämmer följande tillkommande villkor.

Nordkalk AB åtar sig att till Pall2-sjön leverera vatten av en sådan art att det vid levereras till Region Gotland håller en kvalitet så att det endast kräver standardiserade reningsmetoder för ytvatten. Avancerade reningsmetoder för att rena från föroreningar som kan spridas genom Nordkalks verksamhet ska inte behöva nyttjas.

Region Gotland har i avsnitt 2 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80, redovisat att för att kunna nyttja täktvattnet fullt ut för dricksvattenproduktion så har Region Gotland behov av att avledning sker över hela året med en ökad avledning under sommarperioden när dricksvattenförbrukningen är som störst, och att Nordkalk behöver lämna åtagande om det. Bolaget har i avsnitt 10. Användning av täktvatten till dricksvatten i aktbilaga 83 bemött det och anfört att bolaget på ett principiellt plan inte har något emot en ökad avledning under sommarperioden men att bolagets tillgängliga mängd först måste täcka behovet av tillräcklig avledd mängd till Klinthagenbäcken och för att nivåerna i tillståndet kan innehållas. Region Gotland har förståelse för bolagets redovisning men får framhålla att det för att Region Gotland ska kunna ha användning av Pall 2-vattnet så krävs en minimimängd under sommarperioden då det är störst förbrukning. Även mängdfrågan kan således bli en avgörande faktor för möjligheten för bolaget att avleda vattnet från Pall 2-sjön till Region Gotland.

Region Gotland noterar bolagets klagande b (se slutet i avsnitt 10. Användning av täktvatten till dricksvatten i aktbilaga 83): ”Nordkalk får med anledning av regionens fråga

klargöra att de tekniska installationerna som behövs för avledning av vatten från Pall 2-sjön till regionen endast kommer att användas för detta ändamål.” Region Gotland anser att det på ett bra sätt svarar mot Region Gotlands önskemål i avsnitt 2 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80.

Region Gotland noterar bolagets klargörande genom justering av yrkande 2.b (se slutet i avsnitt 10. Användning av täktvatten till dricksvatten, i aktbilaga 83): ”Nordkalk yrkar att mark- och miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:94 *under den tid som täktverksamheten bedrivs samt till dess att efterbehandlingen slutligen har godkänts* avleda maximalt 300 000 m³ täktvatten per år från Pall-2 sjön till Region Gotlands VA-system samt utföra och bibehålla erforderliga anläggningar för detta ändamål.” Region Gotland anser att det på ett bra sätt svarar mot Region Gotlands önskemål i avsnitt 2 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80.

3. Efterbehandlingsansvar

Region Gotland anser att i avsnitt 2 ovan redovisade klargöranden från bolaget innebär säkerställande att det i ett senare skede inte kan bedömas att Region Gotland skulle ha ett efterbehandlingsansvar i det fall Region Gotland får möjlighet att för dricksvattenändamål nyttja av Nordkalk avlett vatten från Pall 2-sjön.

4. Övrigt

Region Gotland noterar att bolaget efterkommit Region Gotlands önskemål i avsnitt 5 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80, om att bolaget återkommer med redovisning av hur det eventuellt förorenade grundvattnet från deponier kan omhändertas separat, se avsnitt 9 i aktbilaga 83.

Region Gotland noterar att bolaget efterkommit Region Gotlands önskemål i avsnitt 5 i yttrande den 19 juni 2024, aktbilaga 80, om att bolaget redovisar huvudpunkterna i kommande kontrollprogram för säkerställande att Nordkalk har erforderlig kontroll över farliga ämnen som kan spridas genom verksamheten, liksom att Nordkalk måste tillse att dessa ämnen inte ökar i täktvattnet, se aktbilaga 92. Region Gotland anser att föreslagen övervakning av inkommande vatten till Pall 2-sjön med vattenkemiska indikatorparametrar bör kunna ge en god bild av om vattenkvalitén till Pall 2-sjön förändras. Region Gotland godtar att behov av ytterligare kontroll av vattenkemin regleras i ett avtal mellan regionen och Nordkalk enligt det åtagande som Nordkalk AB lämnat, se aktbilaga 92.

Som ovan

Karin Hernvall

Bilaga Protokoll Regionstyrelsen, Region Gotland den 1 oktober 2024.